

Δημοσθένης Ν. Μαρμωνάς
Δρ Ευρωπαϊκού Δικαίου

Γιώργος Αθ. Χατζηλάκος
Δρ Γεωργικής Μηχανικής

Η ΔΗΘΕΝ ΔΙΚΗ

ένα ανεπίτρεπτο παιχνίδι
με τα όσια και τα ιερά

ΠΑΝΘΕΣΧΑΛΙΚΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΠΛ.Σ.Ε.)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΡΟΠΗ
ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΩ ΡΟΥ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	13
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ (πτΔτΑ)

ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ & ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΕΣ

Εισαγωγή	29
Η σημείωση του εκδότη	29
Ο πρόλογος	30
Η εισαγωγή	31
Το χρονικό της εκτροπής	32
Οι αγορεύσεις των μαρτύρων	33
Το παράρτημα	34
Η ετυμολογία του δικαστηρίου.	36

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΡΧΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Κεφάλαιο 1ο. Οι νομικές πλημμέλειες της «Δίκης του Αχελώου»

1.1. Εισαγωγή.	41
1.2. Οι αρχές Ποινικού Δικονομικού Δικαίου.	42

Κεφάλαιο 2ο. Οι διατάξεις του ουσιαστικού ποινικού δικαίου.

Κεφάλαιο 3ο. Επίλογος του δεύτερου μέρους.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΠΟΛΛΑΠΛΟΥ ΣΚΟΠΟΥ

Κεφάλαιο 1ο. Η Θεσσαλία και τα εγγειοβελτιωτικά έργα στο χώρο της.

Κεφάλαιο 2ο. Η Αιτωλοακαρνανία και τα εγγειοβελτιωτικά έργα στο χώρο της.

Κεφάλαιο 3ο. Ελλείμματα και πλεονάσματα νερού. Η κάλυψή τους.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: «ΜΑΡΤΥΡΕΣ» ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Κεφάλαιο 1ο. Μαρτυρίες με διαίσθηση (και όχι μετά λόγου γνώσεως), ανακρίβειες, εσφαλμένες πληροφορίες επιπόλαιες εκτιμήσεις, ύποπτες πηγές.

I.	Ο μάρτυρας κ. Θεμ. Ξανδόπουλος, καθηγητής ΕΜΠ, πρώην διοικητής της ΔΕΗ.	119
II.	Ο μάρτυρας Ευάγ. Κολώνιας, μηχανικός ΔΕΗ.	163
III.	Ο μάρτυρας Λεων. Λουλούδης, επίκ. καθηγητής στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.	179
IV.	Ο μάρτυρας Μιχ. Μοδινός, συγγραφέας.	194
V.	Ο μάρτυρας Μιχ. Παπαγιαννάκης, ευρωβουλευτής.	217
VI.	Ο μάρτυρας κ. Χρ. Ροκόφυλλος, βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας.	248
VII.	Ο μάρτυρας κ. Στέφανος Μάνος, βουλευτής, πρώην υπουργός.	259
VIII.	Ο μάρτυρας Γιώργος Βότσης, δημοσιογράφος.	276
IX.	Ο μάρτυρας κ. Ηλίας Ευθυμιόπουλος, διευθυντής της Greenpeace.	304
X.	Ο μάρτυρας κ. Δήμος Τσαντίλης, φυσικός - περιβαλλοντολόγος.	320
XI.	Ο μάρτυρας Μιχ. Σκούλλος.	325
XII.	Η επιστολή του κ. Γεώργ. Τσακίρη, καθηγητή ΕΜΠ.	332
XIII.	Ο μάρτυρας Κίμων Χατζημπίρος, καθηγητής ΕΜΠ.	339
XIV.	Ο μάρτυρας κ. Βασ. Δωροβίνης, δικηγόρος.	344
XV.	Ο μάρτυρας κ. Θύμιος Παπαγιάννης, αρχιτέκτονας.	347
XVI.	Οι άλλοι μάρτυρες της κατηγορίας αυτής.	361
	Κεφάλαιο 2ο. Μαρτυρίες με αγαθή πρόθεση.	362
I.	Ο μάρτυρας κ. Αλέξης Παρασκευόπουλος, σύμβουλος ΜΠΕ.	362
II.	Ο μάρτυρας κ. Γεώργιος Βαβίζος, βιολόγος.	373
III.	Ο μάρτυρας κ. Αριστείδης Τσιπλάκος, υφυπουργός Ε.Ο.	389
IV.	Ο μάρτυρας Ελευθ. Καρακίτσος, πρωτοπρεσβύτερος - καθηγητής ΜΕ.	393
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ - Οικολόγοι και «οικολόγοι».	409
	ΕΠΙΜΕΤΡΟ - Πώς και γιατί χάσαμε τη Βασιλεύουσα	415
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
	α. Στην ελληνική γλώσσα.	419
	β. Ξενόγλωσσα	433

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	439
1. Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ, από τις εκδόσεις ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ/ΔΙΠΕ	440
2. Το υπ'αριθμ. 4324/06-09-91 έγγραφο της ΔΕΗ	445
3. Το υπ'αριθμ. 375/28-01-92 έγγραφο της ΔΕΗ	448
4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΥΘΥΝΟΤΗΤΕΣ	449
5. Ο ΤΑΥΡΩΠΟΣ ή Η ΜΙΝΙ ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ	457
6. ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΤΩΝ ΤΟΥ αεΠΑ	464
7. Η σύνδεση του αεΠΑ και οι μάρτυρες.	465

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. Η Εκτελεστική Γραμματεία της Πανθεσσαλικής Συντονιστικής Επιτροπής (ΠΑΣΕ) για την εκτροπή μέρους των υδάτων του άνω ρου του Αχελώου, του θεσσαλικού Αχελώου, στην πεδινή περιοχή της Θεσσαλίας, κατά τη συνεδρίασή της τη 13η Αυγούστου 1996, συζήτησε μεταξύ άλλων και το ενδεχόμενο αποδοχής της πρόσκλησης που έλαβαν μέλη της να εξεταστούν ως μάρτυρες στη «Δίκη του Αχελώου». Η δισέλιδη πρόσκληση απεστάλη από το διευθυντή της GREENPEACE στην Ελλάδα. Η πρώτη παράγραφος της έχει έτσι:

Αγαπητέ κ... ..

Στις 6 και 7 Δεκεμβρίου πρόκειται να πραγματοποιηθεί ένα διήμερο με θέμα την εκτροπή του Αχελώου. Η διοργάνωση, που γίνεται υπό την αιγίδα της GREENPEACE, θα έχει τη μορφή άτυπου Ειδικού Δικαστηρίου, με στόχο την απόδοση ευθυνών σε όσους ενέχονται σε περιβαλλοντικά εγκλήματα κατά την διάρκεια των διαφόρων φάσεων του έργου. Πιο συγκεκριμένα, κατηγορούνται οι πρώην Υπουργοί κ.κ. Αχιλλέας Καραμανλής, Αριστείδης Τσιπλάκος, Σωτήρης Κούβελας, Σωτήρης Χατζηγάκης, Κώστας Λαλιώτης, Θεόδωρος Στάθης, Θάνος Μικρούτσικος, Γεώργιος Ανωμερίτης, καθώς και οι κ.κ. Γεώργιος Μπιρδιμίρης (διοικητής ΔΕΗ) και Πρόδρομος Εμφιετζόγλου (διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας ΜΗΧΑΝΙΚΗ) που φέρονται να έχουν υπογράψει συγκεκριμένες πράξεις κατά την εκτέλεση του έργου ή που συνήργησαν σε σημαντικό βαθμό σε αυτές τις πράξεις, οι οποίες παραβιάζουν την Εθνική ή Κοινοτική Νομοθεσία.

Και η πρόσκληση καταλήγει:

Με την επιστολή αυτή σας καλώ, εκ μέρους της οργανωτικής επιτροπής, να συμμετέχετε ως μάρτυρας, όποια κι αν είναι η αποψη σας για το έργο της εκτροπής του Αχελώου. Θα ήταν μάλιστα τιμή μας, αν δεχθείτε έχοντας απόψεις διαφορετικές από αυτές των διοργανωτών.

Με εκτίμηση

Ηλίας Ευθυμόπουλος

Διευθυντής της GREENPEACE

2. Οι κατονομαζόμενοι στο κατηγορητήριο ως ενεχόμενοι σε περιβαλλοντικά εγκλήματα, κατά τον κ. Η.Ε. πάντα και τους μ' αυτόν συμπράττοντες διοργανωτές και χρηματοδότες του δικαστηρίου αυτού, είναι κατά την πεποίθηση της ΠΑΣΕ αξιοπρεπείς Έλληνες πολίτες και δεν δέχεται, η ΠΑΣΕ, πως διέπραξαν εγκλήματα. Κάθε άλλο. Το έργο τους στη δημόσια ζωή της χώρας είναι αξιόλογο και αξιέπαινο και, για το συγκεκριμένο εγγειοβελτιωτικό έργο πολλαπλού σκοπού, θετικό για την περιβαλλοντική προστασία του τόπου και την ανάπτυξή του γενικά.

Αυτός είναι ο λόγος που η απόφαση της ΠΑΣΕ υπήρξε αρνητική. Αποδέχτηκε την άποψη πως η σοβαρότητα και η υπευθυνότητά της δεν επιτρέπουν τη συμμετοχή μελών της στην άτυπη αυτή δίκη ή οιοσδήποτε δίκη, όπως ονομάστηκε από τους οργανωτές της και όσους αποτέλεσαν το θίασο (θίασο με την αριστοφανική έννοια του όρου) της εκδήλωσης αυτής. Εξάλλου οι εναγόμενοι ούτε την κατηγορία αποδέχτηκαν ούτε το «άτυπο δικαστήριο» αναγνώρισαν. Είναι ο λόγος υποθέτουμε που δε ζήτησαν υπερασπιστές και μάρτυρες υπεράσπισης, για να αποδειχτεί η αθωότητά τους. Απλά αδιαφόρησαν. Το ίδιο όφειλε να πράξει και η ΠΑΣΕ ως εκφραστής των επιστημονικών, επαγγελματικών, κοινωνικών και άλλων φορέων της Θεσσαλίας, το ίδιο και τα μέλη της ως άτομα. Όφειλαν να αδιαφορήσουν.

3. Η άτυπη δίκη διεξήχθη το καθορισμένο διήμερο 6 και 7 Δεκεμβρίου 1996 με την απουσία των κατηγορουμένων, των συνηγόρων τους και μαρτύρων υπεράσπισης. Μετά πάροδο διετίας και πλέον, την άνοιξη του 1999, κυκλοφόρησε βιβλίο με τίτλο «Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ» σε καλαίσθητη έκδοση (ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ/ΔΙΠΕ, Αθήνα 1999) που είναι, σύμφωνα με τον ισχυρισμό των επιμελητών του βιβλίου, τα πρακτικά της δίκης. Δεν δικαιούνται ωστόσο τον τίτλο αυτό ούτε καν κατ' οικονομία «δήθεν πρακτικά». Τα δήθεν πρακτικά δικαιώνουν πανηγυρικά τη θέση της ΠΑΣΕ, η οποία με τη μη συμμετοχή της διαφύλαξε τη σοβαρότητά της και την υπευθυνότητα που την διακρίνει απέναντι στο εκτελούμενο εγγειοβελτιωτικό έργο πολλαπλού σκοπού με κυρίαρχο στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Προστασία που δεν αφορά μόνο την Αιτωλοακαρνανία και τη Θεσσαλία αλλά τη χώρα στο σύνολό της. Γιατί το έργο αυτό είναι εθνικό, ένα εγγειοβελτιωτικό έργο πολλαπλού σκοπού.

4. Με την ίδια σοβαρότητα και υπευθυνότητα παραδίνει η ΠΑΣΕ στον

έλληνα πολίτη και σε κάθε ενδιαφερόμενο εντός και εκτός Ελλάδας την παρούσα συγγραφή με τίτλο:

Η ΔΗΘΕΝ ΔΙΚΗ

Ένα ανεπίτρεπτο παιχνίδι με τα όσια και τα ιερά

Μια επιστημονική εργασία που την οφείλουμε στον προσκληθέντα ως μάρτυρα και απόντα από το δίδεν δικαστήριο Δρα γεωργικής μηχανικής Γεώρ. Αθ. Χατζηλάκο, συντονιστή της επιστημονικής επιτροπής της ΠΑΣΕ και το διακεκριμένο νομικό κ. Δημοσθένη Νικ. Μαμμωνά, Δρα ευρωπαϊκού δικαίου. Και οι δυο εργάστηκαν με επιστημονική - συγγραφική ελευθερία, εδελοντικά, ύστερα από ανάθεσή μας.

5. Εκ μέρους των επιστημονικών, επαγγελματικών, κοινωνικών και άλλων φορέων που εκφράζονται μέσα από την ΠΑΣΕ και αγωνιούν για το μέλλον της Θεσσαλίας που διψάει και κινδυνεύει να ερημωθεί τους ευχαριστούμε θερμά για την πολύτιμη και ανιοδιοτελή προσφορά τους.

Λάρισα Οκτώβριος 1999

Η ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ της ΠΑ.Σ.Ε.

ΣΤΕΦ. ΠΑΤΡΑΜΑΝΗΣ	ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	Πρόεδρος
ΚΩΝ. ΤΖΑΝΑΚΟΥΛΗΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	Αναπληρωτής πρόεδρος
Β. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Αντιπρόεδρος
ΚΩΝ. ΓΚΟΥΜΑΣ	π. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΓΕΩΤ. Ε.Ε./Κ.Ε.	Γεν. Γραμματέας
ΚΩΝ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΓΕΩΤ. Ε.Ε./Κ.Ε.	Ταρίας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΑΘΗΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	Μέλος
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΕΓΟΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	»
ΠΕΤΡΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ Τ.Ε.Ε /Τμ. Κ&Δ Θ.	»
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΙΝΤΖΟΣ	ΠΡΟΕΔ. Τ.Ε.Ε /Τμ. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	»
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΤΑΚΗΣ	ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΗΣ, ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ Ο.Α.Σ.Θ.	»
ΚΩΝ. ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ	π. ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	»
ΑΡΙΣΤ. ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ	ΓΕΩΠΟΝΟΣ, τ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	»
ΤΑΣ. ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ	ΜΕΛΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΕΕ	»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Την άνοιξη του 1999 ένα καινούργιο βιβλίο προστέθηκε στην ελληνική πνευματική δημιουργία. Τίτλος του «Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ». Εκδότες οι: ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ¹ και ΔΙΠΕ.² Επιμελητές του πονήματος οι κκ. Ηλίας Ευθυμίουπουλος, Δήμος Τσαντίλης και Κίμων Χατζημπίρος.

Επιχείρησα να κατατάξω το έργο αυτό σε κάποια από τις κλασικές κατηγορίες συγγραμμάτων. Δεν τα κατάφερα, αν και διεξήλθα με επιμέλεια τις 246 σελίδες του. Εικάζω πως ακριβώς αυτή η επιμέλειά μου ευδύνεται για το αταξινόμητο από μέρους μου του βιβλίου αυτού.

Δεν πρόκειται βέβαια για λογοτεχνικό δημιούργημα, αν και ορισμένες περικοπές κεφαλαίων του έχουν χαρίσματα λόγου και ύφους. Ούτε θεατρολογική μελέτη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παρά τα όσα ο θεατρολογικών επιμελητής της εισαγωγής του βιβλίου κ. Δήμος Τσαντίλης ισχυρίζεται, ότι δηλαδή «*Το θέατρο ενός δικαστηρίου δεν διαφέρει σε τίποτε από ένα πραγματικό δικαστήριο ως προς την ουσιαστική διαδικασία με την οποία αποδίδεται η δικαιοσύνη*», ισχυρισμός σε αμφισβήτηση, όχι μόνο για την ασάφειά του.

Ούτε στην κατηγορία των φιλοσοφικών δημιουργημάτων θα το συγκαταριθμούσα, αν και ο εκδοτικός οίκος ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ έχει αξιόλογη προσφορά σε παρόμοια έργα. Κι ακόμα δεν πρόκειται για επιστημονικό σύγγραμμα - οι χονδροειδείς παραβιάσεις της επιστημονικής δεοντολογίας είναι εμφανείς από τις πρώτες σελίδες του έργου - αν και στα περιεχόμενά του καταγράφονται θέσεις του ελληνικού επιστημονικού-τεχνικού κόσμου και ο ένας των εκδοτών είναι κάποιο ινστιτούτο ερευνών, όπως δηλώνεται στον τίτλο του.

Τέλος ούτε για νομικό πόνημα πρόκειται, αν και ο τίτλος του και ιδιαίτερα αρκετά από τα πρόσωπα του διάσου³ που παρελαύνουν στις 246 σελίδες του (δήθεν δικαστές, μάρτυρες κ.ά.) υπηρετούν την επιστήμη του δικαίου και την πρακτική στην απόδοση της δικαιοσύνης. Ο καλοπροαίρετος και απροκατάληπτος αναγνώστης, που συνειρμικά διολίσθησε στη «ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ»⁴ ή στη «ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ»⁵ ή ακόμα στο θαυμάσιο από κάθε άποψη έργο του νομικού-δικαστή-λόγιου-στοχαστή Γιάννη Ντεγιάννη «Η ΔΙΚΗ»,⁶ μάταια θ' αναζητήσει το άρωμα ελεύθερης σκέψης, λεβεντιάς και ευρύτητας μυαλού δικαστών, μαρτύρων κ.ά. συντελεστών της δίκης που έχουν τα βιβλία αυτά ή και άλλα, αγαθών προθέσεων, όπως «Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΠΟΥΤΑ» του Δημ. Φωτιάδη κι ακόμα

«Η ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΒΟΛΙΒΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΣΕ»,⁷ που προλογίζει ο μεγάλος διανοητής του 20ου αιώνα Ζαν Πωλ Σαρτρ.

Περί τίνος λοιπόν πρόκειται;

Οι εκδότες του έργου, όπως και οι επιμελητές του, ισχυρίζονται πως πρόκειται για πρακτικά δίκης. Φανερός ο φαρισαϊσμός τους, ωσάν να μη γνωρίζουν μορφωμένοι άνθρωποι ότι πρακτικά δίκης δεν εμπιστεύεται η πολιτεία στους ενάγοντες αλλά σε πρόσωπα ή φορείς υπεράνω κάθε υποψίας για την ειλικρίνειά τους.

Εξάλλου πρακτικά δίκης χωρίς ετυμηγορία, απόφαση ή πόρισμα είναι ύποπτα, ιδιαίτερα όταν ο πρόεδρος του δικαστηρίου δηλώνει στο ακροατήριο ότι:

«... Θα διασκεφθούμε τώρα και θα σας ανακοινώσουμε ευθύς αμέσως πότε θα διατυπώσουμε το πόρισμά μας.»

Αυτού του είδους τα πρακτικά, αυτά που δεν εκδίδονται με τη μέριμνα και ευθύνη του δικαστηρίου, αλλά των εναγόντων, τα χωρίς ετυμηγορία, είναι ύποπτα, απατηλά. Ποιον λοιπόν ή ποιους επιχειρούν να εξαπατήσουν οι εκδότες, επιμελητές και χρηματοδότες του βιβλίου «Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ»;

Αφήνω την απάντηση στον αναγνώστη του βιβλίου, όπως και της παρούσας εργασίας.

2. Η Εκτελεστική Γραμματεία της ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (ΠΑΣΕ) για την εκτροπή μέρους των υδάτων του άνω ρου του Αχελώου στην πεδινή Θεσσαλία, εκφραστής της βούλησης της αυτοδιοίκησης του γεωγραφικού και διοικητικού αυτού διαμερίσματος της χώρας, στην οποία επιτροπή μετέχω από τη σύστασή της (1989) ως εκπρόσωπος της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΘΕΜ), με επιφόρτισε τον Οκτ. του 1999 να επεξεργαστώ και σχολιάσω τα όσα περιέχονται στη ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ (εφεξής ΔτΑ ή ηΔτΑ) και φυσικά μέσω του σχολιασμού αυτού να παρουσιάσω τις θέσεις της. Δέχτηκα την τιμητική αυτή αποστολή και εργάστηκα στο αντικείμενο αυτό. Αποτέλεσμα της δουλειάς μου είναι η παρούσα εργασία με τίτλο «Η ΔΗΘΕΝ ΔΙΚΗ» και υπότιτλο «ένα ανεπίτρεπτο παιχνίδι με τα όσια και τα ιερά».

3. Η αδυναμία μου να κατατάξω την πνευματική δημιουργία των κ.κ. ΗΛΕ, ΔνΤ και ΚιΧ σε κάποια ομάδα από τα κλασικά συγγράμματα με ανά-

γκασε να προτάξω, για την ενημέρωση του καλοπροαίρετου και απροκατάληπτου αναγνώστη, ένα γενικό σχόλιο επί της δομής του έργου των επιμελητών αυτού. Είναι το πρώτο μέρος της παρούσας συγγραφής (σελ 27-38) και έχει ο αναγνώστης μια πρώτη γεύση των ανακρίβειών, των αποκρύψεων, των παραλείψεων και άλλων ατασθαλιών που περιλαμβάνονται στα πτΔτΑ.

4. Ο εκδότης της ΔτΑ (ο ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ ή το ΔΙΠΕ, πάντως ένας εκ των δύο, όχι και οι δύο) εκ προοιμίου δηλώνει (σελ. 2) ότι το έργο που μας παραδίνει έρχεται να προσθέσει:

«Την υπεύθυνα αποτυπωμένη κατάθεση ενός ανοικτού δημοκρατικού διαλόγου, τον οποίο η Πολιτεία και οι υπεύθυνοι θεσμικοί φορείς ουδέποτε κατ' ουσίαν έκαναν... Για **τα μείζονα εθνικά μας ζητήματα**»,

(Ο τονισμός είναι του συγγραφέα)

Έτσι χαρακτηρίζει ο εκδότης της ΔτΑ την εκτροπή μέρους των υδάτων του άνω ρου του Αχελώου, του δεσσαλικού Αχελώου, στη μεγαλύτερη ενιαία πεδιάδα της χώρας μας, το δεσσαλικό κάμπο που διψάει. Η ΠΑΣΕ δεν έχει να κάνει καμιά ένσταση στο χαρακτηρισμό αυτό. Κάθε άλλο. Θεωρεί και αυτή το έργο, ακριβώς όπως ο εκδότης της ΔτΑ, μείζον εθνικό μας ζήτημα.

Πρόκειται πραγματικά για ένα μεγάλο εθνικό έργο, που στόχος του είναι αυτός που η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (εφεξής ΜΠΕ)⁸ προδιαγράφει και ορίζει. Ένα εγγειοβελτιωτικό έργο πολλαπλού σκοπού. Έχει περιβαλλοντικό και αναπτυξιακό χαρακτήρα, όπως με σαφήνεια παρουσιάζεται στις σελίδες της ΜΠΕ, και όχι την «ύδρευση του δεσσαλικού κάμπου» (sic) που ισχυρίζεται ο προλογίζων το έργο κ. Ηλίας Ευθυμίουπουλος. Είναι η πρώτη ένσταση που προβάλλει η ΠΑΣΕ στους ισχυρισμούς των εναγόντων.⁹

Την ύπαρξη της ΜΠΕ για το έργο της εκτροπής, μια πρόταση περιβαλλοντικής προστασίας και ανάπτυξης στον ελληνικό χώρο, ο εκδότης αγνοεί ή προσποιείται ότι αγνοεί, την αποκρύπτει. Αδυνατεί ωστόσο να αποκρύψει από τον αναγνώστη το γεγονός ότι οι ενάγοντες στο αεΠΔ, όπως και οι οργανωτές της δίκης, αυτοί δηλαδή που διώρισαν τους δικαστές και χρηματοδότησαν την όλη προσπάθεια, μαζί και οι συντάκτες και επιμελητές των πρακτικών της δίκης του Αχελώου (εφεξής αεΠΔ), είναι τυπικά

και ουσιαστικά «ένα και το αυτό πρόσωπο», με την έννοια της ομάδας ελλήνων και ξένων πολιτών που αντιτίθενται στην εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου. Οι ιδιότητες αυτές, συγκεντρωμένες σ' ένα σύνολο ατόμων των αυτών επιδιώξεων και συμφερόντων, αποτελούν πλημμέλημα που έχει άμεση σχέση με την αξιοπιστία και τη σοβαρότητα του δικαστηρίου. Έτσι από τις πρώτες σελίδες των πτΔτΑ ο αναγνώστης προβληματίζεται για την αλήθεια του ισχυρισμού που προλογικά διατυπώνεται από τον εκδότη, ότι δηλαδή πρόκειται:

«... για ανοικτό δημοκρατικό και ουσιαστικό διάλογο.»

Είναι η δεύτερη ένσταση της ΠΑΣΕ.

5. Πέραν όμως αυτών, που διαψεύδουν τους επιμελητές της έκδοσης πως δήθεν παραδίνουν στον αναγνώστη πρακτικά δίκης (πρακτικά δίκης ποτέ δε συντάσσονται και εκδίδονται από τους ενάγοντες), υπάρχουν και άλλα νομικά παραπτώματα ουσίας για δικαστήριο, ακόμα κι αν αυτό είναι άτυπο. Είναι η σωρεία των ενστάσεων της ΠΑΣΕ, που καταγράφονται στη συνέχεια από το συντοπίτη διακεκριμένο νομικό, Δρ. του Ευρωπαϊκού Δικαίου κ. Δημοσθένη Νικ. Μαμμωνά, νομαρχιακό σύμβουλο Λάρισας, και αποτελούν το δεύτερο μέρος του βιβλίου αυτού, κάτω από τον τίτλο ΑΡΧΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ (σελ. 39-82). Τον ευχαριστώ θερμά και από τη θέση αυτή για την πολύτιμη και ανιδιοτελή συνδρομή του στην παρούσα εργασία. Έτσι ο αναγνώστης έχει ενώπιόν του το ποίον του δικαστηρίου που συγκρότησαν οι οργανωτές του και από καθαρά νομική θέση. Πέραν λοιπόν των ενστάσεων που παρουσίασα ήδη και εκείνων που θα παρουσιάσω στη συνέχεια, η κοινότητα των ελλήνων νομικών, και όχι μόνο, έχει στη διάθεσή της ένα αυστηρά επιστημονικό κείμενο, που καλύπτει τόσο τη θεωρία όσο και την πράξη.

6. Θα ήθελα ακόμα να επιστήσω την προσοχή του αναγνώστη των πτΔτΑ που θα αναζητήσει, και ευλόγως, την ετημγορία, απόφαση ή πόρισμα της διήμερης συνεδρίας του αεΠΔ, όπου πέντε (5) έλληνες πολίτες και ένας ευρωπαίος (της ΕΕ), όχι τυχαίοι βέβαια, δέχτηκαν να συγκροτήσουν δικαστήριο, πως μάταια την αναμένει. Απόφαση ή πόρισμα δεν υπάρχει. Η αυλαία έκλεισε την 7η Δεκ. 1996 με τη δήλωση του κ. προέδρου (βλέπε σελ. 220).

Πρόεδρος. Ευχαριστώ. Το δικαστήριο επιφυλάσσεται. Αποσυρόμαστε

προς διάσκηψη. Θα διασκεφτούμε τώρα και θα σας ανακοινώσουμε ευθύς αμέσως πότε θα διατυπώσουμε το πόρισμα μας.

Η αλήθεια είναι πως ούτε «ευθύς αμέσως» ούτε αργότερα μετά πάροδο μηνός, μηνών, έτους, ετών, μέχρι την έκδοση των πτΔτΑ (άνοιξη του 1999) ή ακόμα μέχρι σήμερα που γράφονται από μέρους μου οι γραμμές αυτές (άνοιξη 2002) ο κ. Ρουπακιώτης Αντώνης, δικηγόρος, πρόεδρος του ΔΣΑ, διορισμένος από τους ενάγοντες πρόεδρος στο αεΠΔ, παρέδωσε το πόρισμα που δημόσια, στο ακροατήριο, υποσχέθηκε. Η υπομονή μου δεν εξαντλήθηκε. Το περιμένω. Δεν γνωρίζω αν το ίδιο συμβαίνει και με τους ενάγοντες, που του ανέθεσαν την προεδρία και χρηματοδότησαν το εγχείρημα που περιγράφεται στα πτΔτΑ.

7. Η εκτροπή μέρους των υδάτων του άνω ρου του Αχελώου στη Θεσσαλική πεδιάδα, έργο εγγειοβελτιωτικό πολλαπλού σκοπού με εμφανή τον περιβαλλοντικό και αναπτυξιακό χαρακτήρα του, επιχειρήθηκε από μάρτυρες στη ΔτΑ να παρουσιαστεί σαν αντιδικία των Θεσσαλών, ιδιαίτερα των αγρωτών, προς τους Αιτωλοακαρνάνες. Ότι δηλαδή οι πρώτοι επιδιώκουν να προσποριστούν φυσικό αγαθό, το νερό, που ανήκει στους δεύτερους. Κοντολογίς πως οι Θεσσαλοί γίνονται πλουσιότεροι σε βάρος των γειτόνων τους που γίνονται φτωχότεροι, ακριβώς από τη στέρηση αυτή. Η ΠΑΣΕ από τη σύστασή της προγραμματικά έχει δηλώσει την αποστροφή της σε μια τέτοια λογική. Απεχθάνεται αυτόν τον ιμπεριαλισμό που της προσάπτουν. Η ΠΑΣΕ γνωρίζει τις ελλείψεις νερού που έχει ο χώρος που εκφράζει, γνωρίζει πως η Θεσσαλία διψάει, πως κινδυνεύει να ερημωθεί. Γνωρίζει ακόμη ότι η Αιτωλοακαρνανία έχει περίσσειμα, που, αν το στερηθεί, δεν ζημιώνεται περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά. Η ΜΠΕ τεκμηριώνει τη θέση αυτή, γι' αυτό και η ΠΑΣΕ αποδέχεται τις προτάσεις της μελέτης, όπως βέβαια και το ΥΠΕΧΩΔΕ.¹⁰

Θεωρώ όθεν εκ του πονηρού την προσπάθεια μαρτύρων στο αεΠΔ που επιχειρούν να φέρουν σε αντιδικία δυο όμορες περιφέρειες, αντί να αποδεικνύουν με επιχειρήματα επιστημονικά την όποια θέση τους. Το τελευταίο με ανάγκασε να προσθέσω στην παρούσα εργασία το Τρίτο Μέρος ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΛΛΑΠΛΟΥ ΣΚΟΠΟΥ, όπου παρουσιάζω τα ελλείμματα και τα πλεονάσματα στις δυο αυτές περιφέρειες, Θεσσαλία και Αιτωλοακαρνανία. Οι καλοπροαίρετοι και απροκατάληπτοι αναγνώστες, Θεσσαλοί, Αιτωλοακαρνάνες ή άλλοι, οφείλουν να δουν την αλήθεια, όπως αυτή παρουσιάζεται από υπεύθυνους στο θέμα επιστήμονες-τεχνικούς-

γεωτεχνικούς. Κι ακόμα όλοι οι Έλληνες, ιδιαίτερα οι Αιτωλοακαρνανές και οι Θεσσαλοί, οφείλουν να γνωρίζουν πως ο εμφύλιος προς τον οποίο τους οδηγούν τα συμφέροντα κυρίως ξένων είναι προς ζημία όλων μας. Η γενιά του γράφοντος γνώρισε καλά τι σημαίνει εμφύλιος και πλήρωσε ακριβά τις συνέπειές του.

8. Οι καταθέσεις των μαρτύρων στη ΔτΑ αποτελούν το ογκωδέστερο μέρος της εργασίας. Ο σχολιασμός τους είναι το τέταρτο μέρος της εργασίας αυτής. Με τον ΕΠΙΛΟΓΟ, που έχει τον τίτλο: Οικολόγοι και «Οικολόγου» και το ΕΠΙΜΕΤΡΟ, που έχει τον τίτλο: Πώς και γιατί χάσαμε τη Βασιλεύουσα, ολοκληρώνεται η εργασία μου, την οποία μου ανέθεσε η ΠΑΣΕ.

9. Θέλω να υπενθυμίσω στο μη προκατειλημμένο, τον καλοπροαίρετο και φιλομαθή αναγνώστη του βιβλίου αυτού, προς τον οποίο και απευθύνομαι, ότι η φαινομενικά αυστηρή **φόρμα** ορισμένων λέξεων και φράσεων του κειμένου, ακόμα και αυτές που αναφέρονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα (δικαστές και μάρτυρες) δεν είναι μόνο νόμιμη άμυνα του επιστημονικού λόγου ούτε του θεσσαλού, αγρότη και αστού, εύλογη αξίωση αλλά φωνή του Έλληνα που αγωνίζεται για την προστασία του περιβάλλοντος του τόπου και την ανάπτυξή του.

Είναι η αφετηρία και ο στόχος της ανά χείρας συγγραφής.

Γ. Α. Χ.

Λάρισα, Μάρτιος 2001

Ευχαριστίες χρωστώ:

- Στους συνεργάτες μου - μέλη της ΠΑ.Σ.Ε. για την αφοσίωσή τους στον αγώνα μας για τη διάσωση της Θεσσαλίας από την ερημοποίηση.

- Στο συνάδελφο γεωπόνο της ΥΕΒ Κων. Γκούμα, γενικό γραμματέα της ΠΑ.Σ.Ε., τ. πρόεδρο του Παραρτήματος Κεντρικής Ελλάδος του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. Οι ελλείψεις της παρούσας συγγραφής θα ήταν περισσότερες και μεγαλύτερες, αν δεν είχα την ολόψυχη - ανιδιοτελή βοήθεια και ενθάρρυνσή του.

- Στη γυναίκα μου, Μαίρη Χατζηλάκου, που παραμέρισε τις ενασχολήσεις της και διέτρεξε με υπομονή και αγάπη την εργασία στο σύνολό της. Χάρη στις υποδείξεις της απαλείφθηκαν επαναλήψεις, καλύφθηκαν κενά και η συγγραφή κέρδισε σε σαφήνεια και πληρότητα.

- Τον εξαίρετο φιλόλογο κ. Χαρίλαο Ντούλα που ανιδιοτελώς και αυτός επιμελήθηκε το κείμενο και με αγάπη το φρόντισε.

- Στον Αλέκο Ζούκα, ψυχή και πνεύμα των «Περιφερειακών Εκδόσεων Έλλα», για την περισσή φροντίδα και αγάπη με την οποία ο ίδιος και οι συνεργάτες του περιέβαλαν τη ΔΗΘΕΝ ΔΙΚΗ.

Γ. Α. Χ.